

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravníštvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pol-oleta 13 Din, četrtno 6.50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1.80 in pri večkratni objavi po 1.40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 18.

Ljubljana, dne 15. septembra 1924.

Leto III.

Vsem podružnicam

Osrednjega društva lesnih delavcev v Sloveniji.

V smislu § 11. pravil našega društva in po sklepu načel-stvene seje z dne 19. avgusta 1924 sklicujemo

na dan 2. novembra 1924

tretjo redno glavno skupščino

s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Poročila: a) načelstva, b) tajništva, c) blagajnika, d) nadzorstva, e) razsodišča.
- 2.) Naše razmerje do ostalih sorodnih strokovnih organizacij.
- 3.) Mezdna politika.
- 4.) Prispevki in podpore.
- 5.) Volitev: a) načelstva, b) nadzorstva, c) razsodišča.
- 6.) Predlogi in nasveti.

Po določitih društvenih pravil ima vsaka podružnica, ki je redno obračunala do 8. oktobra t. l. za mesec september in morebitne zaostanke, na glavno skupščino do 100 članov pravico poslati po enega delegata. Na vsakih nadaljnjih 100 članov ima vsaka podružnica v smislu § 11, točka 3, poslati še po enega delegata.

Delegate za glavno skupščino je voliti na društvenih shodih, pri čemer se morajo upoštevati določila društvenih pravil § 11, točke 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 in 9.

Predsedniki podružnic so obvezani, da pravočasno skličejo društvena zborovanja, kjer naj se izvolijo delegati.

Imena ter natančni naslov izvoljenih delegatov je sporočiti tajništvu Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6, najkasneje do 20. oktobra t. l. Prav tako naj se tudi predlogi, o katerih naj skupščina razpravlja, dopošljejo do omenjenega dne. O pozneje vposlanih predlogih se na skupščini razpravljati ne more. Prostor in čas zborovanja se bo naznanil pravočasno po okrožnici.

Troške skupščine in troške delegatov nosi centrala. To se objavlja vsem podružnicam in njih članstvu v vednost in ravnanje.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1924.

Andrej Bradeško

tajnik l. r.

Ivan Tokan

predsednik l. r.

Opomba. Funkcionarji, osobito blagajniki vseh podružnic se pozivljajo, da vse, kar je v zvezi z glavno skupščino, pravočasno ukrenejo.

Morebitne predloge je vposlati tako, da jih bo pravočasno mogoče objaviti v „Lesnem Delavcu“.

Lassalle.

V švicarskem mestu Ženevi, tam, kjer ima danes Zveza narodov svoj sedež in kjer trenutno zborujejo zastopniki 47 držav, se je pred šestdesetimi leti končalo življenje enega izmed znamenitih mož in prvoboriteljev za emancipacijo proletariata: Ferdinand Lassalle.

Smrt Lassallova je tragična. Luč njegovega življenja mu je izpihnila krogla, katera ga je dne 28. avgusta 1864 zadela iz pištole v dvoboju z rumunskim bojarjem pl. Rakovicem.

Prepeljan je bil v Breslavi v Nemčiji, kjer je bil k zadnjemu počitku položen in pokopan na židovskem pokopališču dne 2. septembra. Revolucionarji in republikanci vseh dežel so mu priredili nad vse svečan pogreb.

Vzrok dvoboja je bila ženska, Helena pl. Düniges, hči nekega bavarskega diplomata, katera ga je v času najhujših naporov in bojov prevarila.

Lassalle je bil sin premožnega trgovca s svilom v Breslavi v Pruski Šleziji.

Čeprav je od Lassalleve smrti poteklo že 60 let, živi njegov duh še vedno. Kar je pomenil Lassalle in kar pomeni še danes, najlepše dokazujejo njegova pisma, ki so se vseh šestdeset let nahajala v nemškem državnem arhivu. Ta pisma so postala javnosti dostopna še le v zadnjih letih po vojni. Spravila jih je na dan revolucija. Na svetlo jih je izdal Gustav Mayer.

Še le izdana pisma so javnosti razodela v popolnosti osebnost Lassallejevo. Vsebina teh pisem je interesantna baš v sedanjem času, ko se je socializem vsled vojne in revolucije znašel v popolnoma novih razmerah in ko z ozirom na spremenjene razmere mora na novo določati svoje stališče napram državi in narodu, in ker je v teh pismih mnogo tozadevnih sorodnih idej. Kaj čuda, da je v zadnjih letih nastala cela Lassallejanska literatura.

Mnogi profesorji v svojih publikacijah hvalijo Lassalleja kot narodno mislečega moža, ki je pomen države znal pravilno ceniti, in opominjaje socialiste, naj opuste internacionalne, državi nasprotne nauke Karla Marxa ter se vrnejo k Lassalleju.

Žal, da je v dobi prepira za pravice in v dobi prepira za taktiko v socializmu v spisih posameznih socialistov ta opomin našel tudi deloma svoj odmev. In vendar niso opomini, odmevi in poskusi preorientacije v Lassallejevem duhu ter omajati marksistično ideologijo nič drugega kakor velika historična zmota.

Lassalle je bil prvi, ki je v Nemčiji oprostil delavstvo političnega jerobstva kapitalističnega razreda in mu je pokazal

pot samostojnega razrednega boja. To se je zgodilo v času, ko se je liberalna buržuazija nahajala v hudem boju s prusko junkersko, militaristično monarhijo.

Iztrgati delavstvo iz objema buržuaznega liberalizma je smatral Lassalle kot prvo nalogo, omajati in končno vzeti vero delavstvu v liberalno dogmo tedanjega časa, njegov prvi cilj. Da se mu to posreči, je Lassalle napram liberalizmu, ki je smatral državo le še za nekega nočnega čuvaja, kojega edina naloga je čuvati privatno lastnino, vzel državo v zaščito ter je postavil tezo, da ima država pravico in dolžnost urejati in določevati pravec gospodarskemu življenju. Razume se, da je imel od početka opravek z junkersko državo Bismarcka. Ali ni imel porajajoči se delavski pokret celo s to državo nekaj vzajemnega napram liberalizmu?

Ko se je delavski pokret nekoliko okrepil, se je njegova borba pred vsem usmerila za doseg splošne volilne pravice. Bistrogledi Lassalle je namreč spoznal, da bi splošna volilna pravica bržkone dobro došla tudi Bismarcku, ker bi mu lahko služila kot sredstvo, da se znebi liberalne, parlament obsega-joče buržuazije. V uvedbi splošne volilne pravice je Lassalle videl možnost aliance države in parlamenta proti liberalni buržuaziji. Bila je to ideologija trenutka, ko je proletariat prvi-krat stopal na pozornico, kjer sta si junkerska država in li-beralna buržuazija ležala v laseh. Brezdvomno je bila pro-pagandistična sila te ideologije tako velika, da je vplivala tudi na Bismarcka samega, ki se je nesporno pod vplivom te sile leta 1867 odločil uvesti za državo splošno volilno pravico.

Med tem pa, ko je Lassalle izvajal praktične potrebe trenutka, je Marx mislil na daljšo bodočnost. Marx je videl, da mora na mesto junkerske države stopiti republika, predno da bo proletariatu dana možnost zavojevati državo, da izvrši svojo veliko historično poslanstvo. Zato je učil delavce, naj ne gledajo na državo, katera jim je stala nasprotno, kot na zaščitnico svetega ognja civilizacije, temveč naj jo smatrajo za to kar je, namreč za državo junckerjev, ki jo bo morala najprej zamenjati razredna država buržuazije, predno pride v roke proletariatu, kot instrument za premaganje vsakega razrednega gospodstva. Zato je učil delavce, naj se ne ve-žejo z junkersko državo proti liberalni buržuaziji, temveč naj v boju zoper junkersko nadvlado liberalno buržuazijo pod-pirajo in poganjajo naprej, ker je meščanska demokracija šele tisti teren, na katerem si proletariat lahko izvojuje svojo svo-bodo. To, kar je učil Lassalle, je bila ideologija taktičnih potreb trenutka. Kar pa je temu nasprotno učil Marx, so bile po zgodovini šestdesetih let potrjene in od tedaj pravilne koncepcije bodočnosti. Absurdno je, če danes razni gospodje profesorji, potomci tedanjega liberalizma, skušajo danes izigra-vati Lassalleja proti Marxu; tisti profesorji, kojih predniki so takrat proti „alianci“ Lassalleja z Bismarckom na vso grlo zakričali.

Kar je Lassalleja in Marxa v resnici ločilo, je bila le idejna forma družabnega problema, vprašanje, kako se naj probujajoči proletariat zadržuje v zgodovinski epohi, v kateri si stojita v boju nasproti junkerska država in buržuazija. Toda ta epoha je že zdavni za nami in ves ta problem ima za nas samo še interes, ker je zgodovinski. Za nas oba velika moža, ki sta s svojo besedo in s svojimi nauki ustvarila delavski pokret v Nemčiji, ne loči nobena stvar več. Res je, da je Marxova velika zgodovinska koncepcija edina, ki nam danes osvetljuje in kaže pot. Vendar nam ostane Lassalle nepozaben, kajti on je bil tisti, ki se je prvi lotil praktičnega dela ter zbral okoli sebe prve trume nemških delavcev, katerim je

vzbudil razredno zavest. Lassalle je tisti, ki je prvi nemške delavce organiziral ter samostojno vodil v razredni boj. Iz „Splošnega društva nemških delavcev“, katero je ustanovil Lassalle, se je razvil mogočni socialistični pokret, ki je s svo-jimi toplimi žarki obseval ves svet. Le malo borcev živi še iz onega časa. Tisti pa, ki še žive, se še danes spominjajo mogočnega vpliva njegovega nastopa.

Inozemski delavci.

Po objavljenem pravilniku ministrstva za socialno poli-tiko o zaposlitvi inozemskih delavcev se je vnela znova ži-vahna, redko pa stvarna debata o tem vprašanju. Nacionali-stične, meščanske organizacije so šle celo tako daleč, da so videle v preganjanju inozemskega, v naših obratih zaposlenega delavstva najprimernejši način in edino učinkujoče sredstvo, da se odpravi vladajoča brezposelnost.

Zato je umestno, da, celo nujno potrebno, da tudi mi izpregovorimo o zadevi.

I. Interes kapitalističnega razreda na delovnem trgu.

Kapitalistični razred ima na delovnem trgu nastopni in-teres: on hoče, da je ponudba delovnih sil večja, kot pa je povpraševanje po njej. To zasleduje kapitalistični razred, da delavski razred sam tlači mezde navzdol s tem, da nastane med delavstvom samim boj, kdo bo preje dobil delovno pri-liko. V takem, med delavstvom samim bojevanim bojem žanje kapitalistični razred dobiček, znižuje mezde in stopnjuje eks-ploatacijo delavskega razreda.

II. Interes delavskega razreda na delovnem trgu.

Z ozirom na gornje kratke ugotovitve je interes delav-skega razreda na delovnem trgu jaseh, da prepreči delavstvo lastno, prekomerno eksploatacijo. Zato hoče in mora delavski razred sam obvladati, vsaj pa regulirati delovni trg. Delavske organizacije, ki se zavedajo svojih nalog in imajo v svojih vrstah zavedno članstvo, morajo stremeti za tem, da kupuje oziroma najema delodajalec delovno silo le z njihovim sode-lovanjem, in cilj delavskih organizacij naj bi bil: delodajalec sme sprejemati v delo delavca le ob soodločanju delavskih organizacij in delavskih zaupnikov. Ko bi dosegle delavske organizacije ta svoj cilj, bi bila znatno zmanjšana nevarnost, da bi delodajalec mogel kovati dobiček iz dejstva, da je po delu večje povpraševanje kot pa po delovnih silah.

Delavski razred mora torej potom svojih organizacij pre-prečiti, da bi bil obstoječi delovni trg dobrodošla prilika za delodajalca, da znižuje mezde in poslabšuje delovne pogoje.

III. Kako naj regulirajo delavske organizacije delovni trg.

Vsi vemo, da je delavec vezan na zaslužek svojih rok. Partedensko brezposelnost pomeni za delavca in njegovo dru-žino gospodarski pogin, propad in, kaj čuda, če delavec, ki je že tedne brez posla, brez sredstev, prime za prvo priliko in gre delat, pa četudi ob nižji mezdi, kot jo določajo more-bitne delovne pogodbe.

Tega pa ne preprečimo s preganjanjem peščice inozem-cev, marveč: zavarovanje za brezposelnost, ki nudi delavcu, brez krivde nezaposlenemu, vsaj prilične dajatve za preživ-ljanje. In ko bi delavske organizacije z enako vnemo zahte-vale, da se izvede zavarovanje za brezposelnost, kot zahtevajo odstranitev inozemskih delavcev, bi za delavski razred izvršile res veliko, zelo veliko.

Tako pa vidimo, da se vodi boj med delavskim razredom, ki bi ga morala družiti internacionalna proletarska solidarnost.

IV. Zakon o zaščiti delavcev.

Da se zaščiti delovna sila pred izkoriščanjem po delodajalcih s tem, da bi dovajali v svoje obrate inozemske delavce, določa zakon o zaščiti delavcev, da mora dobiti delodajalec dovoljenje od ministrstva za socialno politiko za zaposlitev inozemskih delavcev. To zakonito določilo naj torej preprečuje, da bi delodajalci potom umetnega in po lokalnih prilikah ne povzročenega dovajanja tujih delavcev zvišavali število onih, ki iščejo dela, zaslužka in tlačili s to činjenico mezde navzdol. Le, v kolikor je podano to dejstvo, v toliko ima to določilo zakona o zaščiti delavcev svojo upravičenost.

V. Kako pa se izvaja to določilo v praksi?

Ministrstvo za socialno politiko presoja prošnje inozemskih delavcev tudi po ugotovitvah policije. Ugotovitve policije pa običajno ne upoštevajo gornjemu zakonu danega namena, marveč policijska oblastva se ravna po vseh drugih, zakonu popolnoma tujih vidikih. Policija deli inozemske delavce v tri kategorije: 1. inozemski delavci slovenske narodnosti (Primorci, Korošci), 2. ruski državljani in 3. ostali inozemci. S takim diferenciranjem je policija uvedla presojanje po nacionalnih, političnih vidikih, ne presoja pa s stališča, kako naj se zaščiti domača delovna sila. Tako bi smeli prebivati po mnenju policije v tuzemstvu inozemski mizarji, ki so Slovenci, pa četudi bi jih dovedel delodajalec zato, da zviša število brezposelnih in zniža s tem običajne mezde. Policija postopa tudi po političnih vidikih, smo rekli. Če zapišejo mizarja na policiji med „komuniste“, takrat ne drži niti njegova nenadomestljivost, niti okolnost, da je Slovenec. Skratka, prošnje za prebivanje presoja po bistveno drugačnem kriteriju, kot pa je smisel zakona.

VI. Kaj so dokazale izkušnje?

Blažiti brezposelnost potom zapiranj državnih mej, potom omejevanja svobodnega gibanja delavskega razreda — to so že stari poizkusi. Ti poizkusi so vedno le neznatno oblažili brezposelnost v časih akutnih gospodarskih kriz, vendar pa trajnega uspeha niso rodili. — Slejkoprej je obveljalo dejstvo, da je v interesu delavskega razreda čim najširši delovni trg, čim najboljša in najlažja možnost, da se izravna ponudba in povpraševanje.

Brezposelnost ima druge vzroke.

Sedanje brezposelnosti ne povzročajo inozemski delavci. Sedanje brezposelnost je povzročila gospodarska, denarna, kreditna kriza, in če govorimo specielno o mizarjih, ker stavbno gibanje iz gori navedenih vzrokov počiva, zato vlada v vrstah lesnih delavcev tako dušeča brezposelnost. Zato bo iskati teha proti brezposelnosti drugod, ne pa v preganjanju inozemskih delavcev.

VIII. Nevarnosti preganjanja.

Zavedati se moramo, da je mnogo, zelo mnogo naših delavcev zaposlenih v inozemstvu. In gorje nam, če nam bodo začele vračati tuje države milo za drago in postavile naše ljudi na mejo. Vzemimo samo, da prežene Nemčija naše rudarje iz Westfalskega. Takrat bi nastopila kriza za rudarski živelj še v vse večji izmeri in — gospodarsko bi bili uničeni oni, ki bi morali oditi po dolgih letih iz Porurja. —

Mežiška dolina.

Na podlagi spomenice, ki jo je v sporazumu s prizadetim delavstvom Osrednje društvo lesnih delavcev poslalo upravi lesnoindustrijskega podjetja V. Turna v Črni in pa lesnoindustrijskemu podjetju delniške družbe „Korotan“ v Prevaljah, in v kateri se je poleg drugega zahtevalo tudi 25% povišanje plač, so bile razprave glede sporazuma določene na dan 1. septembra t. l. Prva razprava se je vršila dopoldne v Črni, druga pa isti dan popoldne v Prevaljah. Poleg krajevnih delavskih zaupnikov se je pri obeh kot zastopnik Osrednjega društva lesnih delavcev udeležil s. Bradeško, za Delavsko zbornico pa s. Kopač.

V polni meri se zavedamo, da sedanji čas gospodarske depresije in z njo zvezane brezposelnosti ni ravno najbolj ugoden za mezdna gibanja. V največji meri delodajalci za delavce ne posebno ugodno situacijo brezobzirno izrabljajo in zanašajo se na dejstvo, da je ponudba delovnih sil zadostna, vsakojako zahtevo delavcev po prepotrebem zvišanju plač brskno odklanjajo. V očigled tega položaja se je ipak posrečilo, za delavce pri lesnoindustrijskem podjetju V. Turna doseči vsaj delno zvišanje plač in pa tudi to, da se bodo odslej delavcem plačevale nadure, kakor to določuje zakon, za 50% boljše, kar doslej ni bilo slučaj. Uprava lesnoindustrijskega podjetja, kojega lastnik je kakor rečeno V. Turn, ki ni naše gore list, je imela vsaj toliko uvidevnosti, da se ni postavila na ono obskurno stališče vse delavske potrebe prezirajočega kapitalista. Drugače je bilo popoldne v Prevaljah. Tam bi se bila imeti vršiti razprava v pisarni lesnoindustrijske tvrdke „Korotan“, oziroma v pisarni g. Lahovnika, kajti Lahovnik je „Korotan“ in „Korotan“ je Lahovnik. G. Lahovnik, znan po svoji nadutosti in odurnosti, se je tudi to pot izkazal za „moža“ in socialno čutečega človeka! Rodoljubni in domoljubni Lahovnik je kapitalist pristnega kova. V njegovih očeh ni delavec drugega, kakor goveda, tovarna živina, ki naj vleče dokler more. Iz same rodoljubne ljubezni do slovenskega delavca bi temu delavcu najraje slekel kožo raz živega telesa.

Kot skrajno brezobzirnega in za vsak človeški čut nedostopnega se je izkazal tudi to pot. Namesto mirnega razpravljanja, pri katerem naj bi se upoštevali vsi v poštev prihajajoči momenti, je po svoji stari navadi v podvojeni meri pričel robantiti ter zabavljati delavcem kakor hribovski pastir. Bil je to pot naravnost surov. V kričočem tonu je traktiral delavce z lenuhi, (!) ki ne zaslužijo niti tega, kar imajo itd.! Samega iz sebe si je norce bril, češ, da mora tudi on stradati in pri tem garati noč in dan! Prizor je bil tak, da se je bilo zahvaliti le treznosti delavskih zastopnikov, da ni prišlo do hujšega!

Tako torej! Ubogi Lahovnik, ki je s pomočjo in na račun delavcev nagrabil težke milijone, tarna, da mora stradati! Ta Lahovnik, ki si je s pomočjo in na račun delovne sile jetičnih delavcev postavil velikansko lesnoindustrijsko podjetje in zida hiše — je lačen! Ta Lahovnik, ki svoj vamp komaj vlačí in kateremu preti nevarnost, da se bo v svoji lastni masti udušil, si dovoljuje sestradane delavce na uprav krvav način ironizirati, češ, da mora tudi on stradati! Ali ni to višek odurnega zasmehovanja bede delavcev?

Če si prizadeti delavci ne bodo zapomnili tega nastopa in če ne bodo napeli vse svoje sile, da upostavijo tako strokovno organizacijo, katera bo ob dani priliki na oholost ošabnega milijonarja v stanu primerno odgovoriti, potem v resnici niso drugega vredni, kakor ironičnega zasmeha.

„Drava“.

Na letošnjem velesejmu v Ljubljani je poleg drugih bila zastopana tudi lesnoindustrijska tvrdka „Drava“, katera ima svoj sedež v Mariboru. Meščansko časopisje je v svojih velesejmskih poročilih „Dravo“ hvalilo, ter konstatiralo velik razmah tega podjetja in naštevale tudi, kje povsod ima kak obrat; zaposlenih delavcev pa je naštel približno 300. Med drugimi je to časopisje omenilo tudi tovarno v Zbelovu ob ozkotirni železnici Poljčane-Žreče. Vse je lepo naštel to časopisje in na vse pretege hvalilo „Dravo“ ter izdelke njenih podjetij, zlasti pa one iz tovarne v Zbelovu. Kar se pa tiče delavcev je omenilo samo njih število, ravno tako, kakor bi tudi delavci tvorili nekak inventar, ki poleg drugega spada k ostali premičnini „Drave“. Da so razpostavljeno lepo pohištvo, zlasti vsakovrstne stole, izdelale spretne in pridne roke delavcev, o tem nismo čitali niti besedice. Tudi tega nismo opazili, da bi to meščansko časopisje bilo le z eno besedo črhnilo o tem, kako delavstvo tovarne „Drave“ v Zbelovu živi, kake plače ima itd., nič o vsem tem nismo čitali. Vsa pohvala za lepe izdelke je šla samo delniški družbi „Drava“, kakor da lesni delavci pri tem sploh ne bi prihajali v poštev, ali pa ravno tako, kakor da bi gospodje delničarji sami bili delali pri strojih in skobeljnikih. Da delničarje družbe Drava zanimajo v glavnem le dobički, tako kakor je to v navadi pri vseh ostalih delniških družbah, tega meščansko časopisje tudi ni povedalo. Če se je „Drava“ z izdelki svojih podjetij na velesejmu postavljala, je to njena stvar. Tudi proti temu nimamo nič, če se lesna industrija v Sloveniji razvija. Vendar nam ne sme nihče očitati neskromnost, če z naše strani ugotavljamo, da so delavci v vsakem oziru pripomogli veliko k temu, da je „Drava“ dobila priznanje za svoje izdelke, saj so to bili izdelki njihovih rok. In kakor nam je razvoj lesne industrije v Sloveniji simpatičen, si ne moremo, da ne bi zopet ugotovili, da se ta razvoj vrši v glavnem ne morda s pomočjo izrabe tehnike, temveč skoro izključno na račun delavcev. Stara in obče znana stvar namreč je, da lesni delavci niso nikjer tako slabo plačani, kakor so v Sloveniji; povrh tega se menda tudi nikjer ne dela s tako intenzivnostjo, kakor ravno v Sloveniji. Male plače lesnih delavcev v Sloveniji vstvarjajo ozračje, ki je nezdravo in ki je baš za lesne delavce naravnost poglobilnosno. Kar se pa tiče malih in povsem nezadostnih plač, tudi tovarna „Drava“ v Zbelovu ne zaostaja za drugimi, torej tudi tukaj je toli hvalisani razvoj le posledica pridnega dela in preskromnih plač delavcev. Tako možnost razvoja, ki sloni po večini le na predčasno ugonabljenem zdravju stradalajočih delavcev, pa odklanjamo. Proti taki praksi razvoja se bomo borili, za tak razvoj lesne industrije v Sloveniji, ki je zgrajen na ječih delavcih, sestradanih delavskih žena in otrok, se prav prijazno zahvaljujemo, kajti razvoj v tem smislu nam prinaša prokletstvo, ne pa blagoslova.

Gospodu ministru pravde.

Že meseca julija t. l. so nam lesni delavci iz Mitrovice sporočili, da je tamošnja tovarna pohištva tvrdke Tatič svoje obratovanje popolnoma ustavila in da je pri ti priliki zgubilo večje število mizarjev ter strojnih delavcev delo in zaslužek. Kmalu nato so nam naši sodruzi iz Mitrovice zopet javili, da je gospod Borota, istotako posestnik tovarne za pohištvo istotam, odslovil 35 mizarjev, češ, da so mu odveč. Pridržal si je gospod Borota le še strojne delavce in pa osem vajencev. Da bodo

dobički kapitalista Borote čim večji, morajo ti vajenci sedaj s strojnimi delavci vred opravljati težka pripravljalna dela, dočim se na strojih obdelani les prevaža v kaznilnico, kjer kaznjenci iz njega izdelujejo pohištvo za gospoda Boroto!

Kakšna bo za takih okoliščin kvalifikacija vajencev kot bodočih mizarških pomočnikov, si je mogoče prav lahko misliti.

Ako upoštevamo velikansko brezposelnost mizarških pomočnikov v naši državi, je to, kar se dogaja v Mitrovici, pravcati škandal. Žal, da se vlada naše države za take stvari, kakor jih opazamo v Mitrovici, kjer si privatni podjetniki na račun brezposelnih lesnih delavcev in na račun državne ustanove, kakor je to kaznilnica, neopravičeno in proti vsem pojmom solidnosti večajo svoja imetja, ne briga. Za brezposelne delavce se vlada žal tudi ne briga, marveč jih prepušča nemili usodi, čeprav bi bila njena dolžnost te žrtve kapitalističnega gospodarstva v zadostni meri podpirati, kakor je to slučaj v drugih naprednejših državah in kakor bi to v javnem interesu bilo potrebno.

Ako se v kaznilnicah že dela, tedaj bi bilo na vsak način preprečiti, da bi to delo prihajalo v korist privatnikom. V skrajnem slučaju bi se smelo v kaznilnicah delati le za državo. Nikakor pa ne bi delo v kaznilnicah smelo postati predmet privatne špekulacije, koje ozadje tvorijo konkurenčni motivi, ki so naperjeni proti ostalim proizvodnim krogom, kakor tudi proti delavcem samim. Sploh je po našem mnenju nedopustno in ne humano, da bi kaznjenci bili na razpolaga privatnikom za izkoriščevalne in konkurenčne svrhe. Ako bi vlada dopustila, da se glede kaznilnic in kaznjencev postopa v tem pogledu v dosedanem pravcu, tedaj bi se znala iz tega prav lahko izcimiti praksa, da bi se razsodbe ravnale po tem, koliko bi bilo v kaznilnicah za to ali ono delo potrebnih kvalificiranih delavcev. Nasprotno bi potem prave krivce, ki so državi morda že povzročili na milijone škode, ne zadela nobena kazen, ker bi kaznilnice postale prisilne delavnice za vsake vrste profesijonistov, ki bi morali robovati na ljubo privatne špekulacije.

Vas, gospod minister, kakor tudi celokupno vlado iz navedenih razlogov pozivamo, da se izvrševanje mizarških del za privatnike v mitroviški kaznilnici takoj ustavi, da bo onih 35 mizarških pomočnikov, ki jih je odslovil gospod Borota, zopet dobilo delo in s tem za sebe in za svoje družine našlo potrebni kruh.

Zaslužno plačilo.

Že v zadnji številki našega lista smo pod zaglavjem „Umazana konkurenca“ primerno ožigosali postopanje mnogih slovenskih mizarjev, ki po vsej sili tiščijo v Zagreb, kjer se je od nekdanje znane dobra postojanka pod pritiskom slovenskih mizarjev pričela opasno majati. Dodatno k temu še pristavljamo, da so se zagrebški mizarji v zadnjem trenutku zavedli te opasnosti. Nastopni slučaj namreč dokazuje, da so se odločili energično nastopiti proti opasnemu dotoku mizarjev iz Slovenije. Mizar A. iz Ljubljane se je pred kratkim odločil potovati v Zagreb. Sabo je hotel vzeti še tri druge; ker pa jih ni dobil, je odrinil sam. Zakaj je hotel vzeti še tri druge sabo, nam sicer ni znano, domnevamo pa, da je v kaki delavnici v Zagrebu hotel doseči mesto poslovođe, zato je računl, da bo gotovo kakemu tamošnjemu delodajalcu mizarške stroke dobro došel, posebno še, ako pripelje še nekaj pohlevnih slovenskih mizarjev. Ker pa se mu to ni posrečilo, je kakor rečeno odjadral v Zagreb sam. Da karakteriziramo pojmovanje pomena strokovne organizacije in solidarnosti mnogih slovenskih mizarjev, ugotavljamo, da je bil A. v Ljub-

ljani organiziran in da se ga je v Ljubljani pred potovanjem v Zagreb z ozirom na brezposelnost, katera tamkaj vlada, svarilo. Za slučaj pa, da bi po vsej sili vendarle hotel iti v Zagreb, mu je bilo nujno svetovano, naj se ob svojem prihodu na vsak način javi tamkaj pri strokovni organizaciji. Ko pa je A. iz Ljubljane odnesel pete, je na organizacijo pozabil in si je v Zagrebu ne meneč za mnenje in navade tamošnjih sodrugov poiskal delo kar na svojo pest. Skromni in pohlevni slovenski mizar je delodajalcem mizarske stroke v Zagrebu vedno dobro došel, in tako je dobil delo tudi A. Tako se je za hrbtnost zagrebških sodrugov vrnil A. v neko večjo tovarno za ogibano pohištvo. Vso veselje mizarja A., da je dobil tudi brez in preko glave organizacije delo, pa je trajalo reci in piši samo en dan. Prijatelj A. se je moral še isti dan prepričati, da zagrebški sodrugi ne spe in da znajo svoje pridobitve ter strokovno organizacijo in red drugače ceniti, kakor pa to je žal slučaj pri nas. In tako se je zgodilo, da je A. sicer zjutraj delati začel, še isti pa ob enem tudi delati nehal. Danes je A. zopet v Ljubljani ter premišljuje menda o strumnosti in nepopustljivosti zagrebških sodrugov.

Zagrebški sodrugi naj vedo, da so jim zavedni slovenski mizarji za njihovo odločnost in energijo iz srca hvaležni. Take lekcije so za slovenske mizarje jako zdrave in koristne. Gotovo bodo veliko pomagale, da bodo slovenski mizarji dobili druge pojme o strokovni organizaciji, o redu, o disciplini, o delu in požrtvovalnosti za isto, o proletarski solidarnosti itd. Naučili se bodo, da morajo prihajati kot sodrugi k sodrugom in ne kot tihotapci.

Iz tega slučaja naj bi se slovenski mizarji tudi poučili, da je treba napeti vse sile za ureditev delovnih in plačilnih razmer doma, da pokažejo v tem pogledu svojo sposobnost in da bodo šele potem uživali ugled doma in tudi drugod.

Pri ti priliki opozarjamo zagrebške mizarje, da se v nekem podjetju v Zagrebu nahaja še neki mizar iz Ljubljane. Dotičnik je bil popreje poslovođa in zavzema tako mesto menda tudi v Zagrebu. Dotičnik je že prišel v Ljubljano, da bi spravil nekaj strojnih delavcev v Zagreb. Ni sicer dobil nobenega, kar je tudi prav, ker je znano, da se v Zagrebu nahaja dosti strojnih delavcev, ki so brez posla. Gotovo je prišel v sporazumu s svojim delodajalcem in da sta skupno kalkulirala, da so slovenski strojni delavci cenejši. Iz tega je razvidno, da dični slovenski poslovođa za skledo leče, pomaga podirati v Zagrebu plače lesnih odnosno strojnih delavcev.

Sodruga lesne delavce v Zagrebu prosimo tako v njihovem iastnem interesu, kakor tudi v interesu slovenskih lesnih delavcev samih, da vsacega ne organiziranega lesnega delavca iz Slovenije, kakor hitro se pojavi, brezobzirno naženejo. Naženejo naj pa tudi vsacega organiziranega, če bi poskusil vtihotapiti se preko glave organizacije v kako delavnico, da bi tamkaj delal ceneje, kakor delajo sami.

Le z energičnim postopanjem se bodo ubranili nezavednih zajedavev. Na ta način bodo pomagali slovenskim mizarjem samim, da se na vse zadnje vendarle bodo morali zavedati, da brez organizacije ne bodo prišli nikamor. Opravili bodo s tem veliko, zaslužno in v splošnem interesu vseh lesnih delavcev hvaležno delo.

Mezdna gibanja.

Plače lesnih delavcev v Velikem Bečkereku že zdavni niso odgovarjale dejanskim potrebam. To je tamošnje lesne delavce napotilo, da so dne 6. junija t. l. izročili svojim delodajalcem

zahteve po zvišanju, in ker so bile plače razdeljene na tri kategorije, so zahtevali, da se plače I. kategorije za 10, II. za 15 in I. kategorije za 20% zvišajo. Razprave so se vleklye cela dva meseca in to samo raditega, ker so sodrugi lesni delavci bili mnenja, da se stvar bo vendarle dala urediti brez stavke. Toda prevarali so se, delodajalci dobre volje niso pokazali; nasprotno, zanašajoč se na zaslonbo oblasti so v svoji nepopustljivosti šli tako daleč, da so lesne delavce v stavko naravnost nagnali. To se je 17. avgusta tudi zgodilo. Lesni delavci po številu 120 se od tistihmal nahaja v stavki. Navzlic temu, da se poslužujejo delodajalci vseh mogočih mahinacij ter intrig, da bi stavko oslabili ali pa sploh uničili, se drže stavkujoči možko in ni niti enega stavkolomca.

Sodruga lesne delavce vseh krajev nujno svarimo pred potovanjem v Veliki Bečkerek.

V Mitrovici so obe tovarne pohištva odpustili vse mizarje, zato naj v Mitrovico ne potuje nihče.

V Karlovcu se delavci mizarske delavnice Dragutina Vučkoviča nahajajo v stavki. Povod stavki je dal neki poživljeni človek, ki je na uprav surovi način pretepaval vajence in tudi med mizarskimi pomočniki igral vlogo Juda Iškarijota. Zavedni mizarji početje tega človeka niso mogli več gledati, zato so zahtevali, da ga mora g. Vučkovič odsloviti. Ker pa ni hotel kupljenega izdajalca odstraniti, so zapustili vsi ostali 9 po številu delo. Vršili so se sicer pogajanja pri obrtni oblasti v Karlovcu, sporazum pa dosežen ni bil, in tudi ni mogel biti, ker je obrtna oblast namesto, da bi človeka, radi katerega je stavka izbruhnila, kaznovala, ker je vajence na nečloveški način pretepaval, ga je vzela v zaščito. Stavka se vrši disciplinirano dalje. Vse mizarje opozarjamo naj v Karlovec pod nobenim pogojem ne potujejo.

V Brodu na Savi se nahajajo lesni delavci pred mezdanim pokretom, zato ne potujate tja.

V Capragu se delavci tamošnjega lesnoindustrijskega podjetja nahajajo v mezdnem gibanju, zato tudi tja ne potujate.

Veliki odpusti delavcev.

Dnevno časopisje potom kratkih notic tako mimogrede zaznamuje vest, da je tovarna za vagone v Brodu na Savi odslovila 400 delavcev in tudi večino svojega dosedanjega uradništva, ter dodaje, da je bila deputacija odpuščenih delavcev pri vladi. In da meščansko časopisje vzbudi domnevo, kakor da bi te odpuste obžalovalo, je na svoj buržujski obraz nataknilo delavstvu prijazno krinko, češ, da ti odpusti niso bili neobhodno potrebni. To je bilo vse! Treba poudariti, da so te kratke lapidarne notice prinesli listi prejšnjih režimovcev; listi sedanjih režimovcev o velikem odpustu delavcev v Brodu na Savi niti črhnil niso.

Nas ti odpusti zanimajo prvič iz splošnega delavskega stališča, drugič pa tudi radi tega, ker se med odpuščenimi delavci nahaja tudi precejšnje število lesnih delavcev.

Kdo je zakrivil ta odpust tako velikega števila delavcev, ali prejšnji ali sedanji režim, ali uprava tovarne?

Za časa Pašič Pribičevičeve vlade je tovarna za vagone v Brodu na Savi dobivala sicer naročila za dobavo novih vagonov in naročila za popravilo poškodovanih vagonov, ki jih je v resnici tudi državi dobavljala, oziroma popravljala, plačila pa za svoje dobave ni dobivala! Sedaj se pa uprava tovarne izgovarja, da ji država dolguje že 80 milijonov dinarjev, in ker tega plačila ne dobi, ne more obratovati več naprej!

Tega listi prejšnjega režima seveda ne povedo. Da so se

prizadeti kapitalisti — delničarji tovarne za vagone naveličali zalagati še naprej tako slabega plačnika, kakor je bila prejšnja vlada, je že verjetno. Nič boljši ni sedanji Davidovič-Korošček režim. Nastane vprašanje, zakaj morajo ravno največji reveži med reveži — delavci — nositi in čutiti brezvestnost prejšnje, a tudi sedanje vlade! O Pašič-Prebičevičevi vladi smo si bili na jasnem, da je zakleta sovražnica delavcev, ker je to samo in očitno na več načinov javno dokumentirala. Sedanja vladna gospoda ji je opravičeno predbacivala slabo gospodarstvo, koruptnost itd. Da Pašič-Prebičeviču na usodi delavcev in delavskih družin ni bilo prav nič ležeče, to vemo. Nekaj drugega pa je s sedanjim režimom. Kdor je čital in čita danes časopisje klerikalne stranke v Sloveniji in poslušal ter posluša še danes govore klerikalnih veljakov, je moral in mora še danes imeti vtis, da se bo cedil sam med in mleko, kakor hitro bo prišla klerikalna stranka k vladnemu krmilu. In kdo je tako naiven, da smatra še danes vsako napisano ali izgovorjeno besedo naših klerikalnih veljakov za čisto zlato, tega bodo dejanja teh veljakov kmalu prepričala, da je vse skupaj sama „farbarija“ — če ni popolnoma slep.

Danes imamo kar štirje slovenske klerikalne ministre, med njimi profesorja Sušnika, in baš ta je minister prometa, torej oni, ki se ga „puf“ pri tovarni za vagone v Brodu na Savi prav živo tiče. Na krmilu je sedanja vlada že dva meseca, in kaj doživljamo? Namesto da bi poravnala dolgove države za stvari, ki so v eminentnem interesu narodnega gospodarstva, kratkomalo tudi ona ne plača in s tem povzroča brezposelnost in stradanje stotine siromašnih delavcev. Tak je red sedanje vlade in tako izgleda vsa „socialnost“ naših klerikalcev. Blagor tistemu, kdor tem ljudem še kaj verjame.

Kapitalistična delniška družba, ki je lastnica omenjene tovarne, je brezobzirna dovolj, da svoj spor z vlado glede svoje terjatve poravnava na hrbtih nedolžnih delavcev. Ta družba je odpuste inscenirala namenoma, da izvrši pritisk na vlado. Če se torej kapitalistična družba spre s kapitalističnim režimom, mora po pojmih te gospode delavstvo stradati. Lep je ta družabni red.

Shodi.

Maribor. Dne 3. septembra t. l. se je vršil shod podružnice lesnih delavcev v Mariboru. Na shodu je poročal s. Bradeško o poteku zadnje plenarne seje zlasti o sklepih, ki jih je plenarna seja izvršila glede prispevkov in podpor.

Prevalje. V nedeljo dne 31. avgusta t. l. se je tukaj vršil sestanek lesnih delavcev, na katerem je poročal s. Bradeško. Glavni predmet zborovanja je tvorilo vprašanje strokovne organizacije in pa brezposelnost. Upati je, da bodo sodrugi v Prevaljah po težkih izkustvih, ki so jih v zadnjem času doživeli, napeli vse sile, da spravijo tudi zadnjega lesnega delavca v strokovno organizacijo ter na ta način preskrbe, da bo konec klerikalni demagogiji. Nadalje se je na sestanku tudi govorilo o težavah, ki jih delodajalci delajo, kadar se gre za povišanje plač delavcem. Njih priljubljeni izgovor je, da se v zadnjem času živila dejansko niso podražila in se pri tem trdovratno branijo priznati resnice, da je predvojna krona imela vrednost sedanjih 100 kron in bi temu odgovarjajoč danes moral imeti vsak delavec toliko kron dnevne plače, kolikor je imel v predvojni dobi vinarjev. Sami trgovci trdijo, da današnja krona ne šteje več kakor predvojni vinar, in tem smemo menda verjeti. Ako pa je stvar taka — in ona je taka —, tedaj se moramo vprašati, kje smo lesni delavci še z našimi plačami? Oni, ki je pred vojno

imel dnevne plače recimo 2 kroni 50 vinarjev, bi moral imeti sedaj 250 in kdor je imel 3 krone, bi jih moral imeti danes dnevno 300 itd., šele tedaj bi se dalo govoriti o tem, da so se plače nekako prilagodile dejanskim živlenskimi razmeram. Govoriti o tem, da se cene živlom v zadnjem času niso zvišale, je milo rečeno fraza, s katero hočejo gospodje podjetniki po vsej sili zakriti dejanski stan razmer. Za toliko, za koliko ima delavec danes manjšo plačo, kakor jo je imel pred vojno, za toliko se mora omejiti. Kaj bi dokazovali še več, saj vsa obrt, trgovina in industrija trpi pod znatno zmanjšano kupno-zmožnostjo širokih ljudskih slojev. Izgovori delodajalcev, da se v zadnjem času cene živleži niso dvignile, je šepav, je jalov in pri našem stremljenju za doseg višjih plač ne more prihajati v poštev.

Izvoljena sta bila na tem sestanku dva zaupnika za pogajanja, ki je bilo napovedano za drugi dan.

Nato je bil sestanek zaključen.

Črna. Istega dne popoldne se je vršil tudi shod lesnih delavcev v Črni. Tudi na tem shodu je o tekočih zadevah govoril s. Bradeško. Ko je obrazložil vse poteškoče, ki jih povzroča brezposelnost itd., je pozival k disciplini in solidarnosti.

Zbelovo. Dne 30. avgusta t. l. se je vršil v Zbelovu ustanovni občni zbor podružnice strokovne organizacije lesnih delavcev. Zborovanja so se udeležili vsi delavci in delavke lesno-industrijskega podjetja delniške družbe „Drava“, v katerem znaša število zaposlenega delavstva okroglo 120. Na tem zborovanju je istotako poročal s. Bradeško. Razume se, da je bila vsebina dnevnega reda v glavnem organizatoričnega značaja, pa tudi socialno političnega, ker je bilo zbrano delavstvo potrebno opozoriti na razne ugodnosti, ki jih delavcem nudi zakon o zaščiti delavcev, tako na primer na določbe o obratnih zaupnikih itd.

Skrajni čas je, da so se lesni delavci v Zbelovu vzdramili ter prišli do prepričanja, da je mogoče misliti na zboljšanje svojih klavnih gmotnih in socialnih razmer edino le potem premišljene, dobre in čvrste strokovne organizacije.

V Zbelovem je nekoč že eksistirala strokovna organizacija lesnih delavcev, ki pa je zaspala, ker so jo takrat lesni delavci iz nerazumljivih vzrokov opustili. No, končno se je to pripetilo tudi že v drugih krajih. Opaža se pa, da je čas najboljši zdravnik, ki take zablode popravi. Kraj za krajem se zopet vrača pod okrilje strokovne organizacije, ker lesni delavci uvidevajo, da zapuščenji ne pomenijo ničesar in so osamljeni izročeni na milost in nemilost brezobzirnemu izkoriščanju, in da najlepši socialno politični zakoni ne pomagajo, ker se posamezni delodajalci za nje ne brigajo, če ne stoji za vsem tem dovolj jaka strokovna organizacija. Tako tudi v Zbelovem. Le škoda, da se je tekom časa, kar je strokovna organizacija spala v dotičnem kraju, marsikaj zamudilo. S podvojeno silo bo torej treba zamujeno dohitevati.

V odbor nove podružnice so bili izvoljeni sodrugi, in sicer: Pust Alojzij, predsednikom; Slomšek Franc, predsednikovim namestnikom, Konček Štefan, tajnikom; Plahuta Ivan, njegovim namestnikom; Štefanič Franc, blagajnikom; ter kot odborniki: Videčnik Jakob, Valand Miha, Ambrož Ivan, Bračič Ivan, Šmid Martin in Uršič Franc. Končno so bili izvoljeni kot pregledniki: Paj Ivan, Tekavc Miha, Pajer Marija, Slomšek Jakob in Cvahte Pavel.

Po končanih volitvah se je vršil razgovor o razmerah v tovarni in so se pri ti priliki delavci bridko pritoževali na krivice, ki se jim gode. Nato je bil shod zaključen.

Na delavstvu samem bo sedaj ležeče, kako se bodo prilike v bodoče razvijale. Ako bo razumelo, da je potrebno za

vsako ceno in za vseh okoliščin vztrajati pri strokovni organizaciji, tedaj se bodo navzlic malenkostnim incidentom, ki se znajo dogoditi, razmere razvijale ugodno. Upajmo, da bodo to delavci tovarne „Drava“ v Zbelovu razumeli in jih v to ime v naši sredini kot nove bojovníke za pravice teptanega proletarskega razreda najiskreneje pozdravljamo.

Gospodarstvo.

Boj špekulaciji.

Gospodarsko življenje pretresa zopet poostren nered v cenah in nabavi. Zgovoren vzgled nesolidnosti in neurejenosti našega notranjega trga nam je nudila te dni špekulacija z žitom. Cena pšenici, ki je nedavno notirala 3.60, je skočila na 4.30 in je zopet padla na 3.80. Skakanje cen navzgor in navzdol, pa zopet navzgor se je pričelo pred štirinajstimi dnevi in nihče ne more vedeti, kakšna presenečenja nas še čakajo. Vse to pa bridko občuti naš konzument, ki je moral te dni že plačati vsakdanji kruh dražje, dasi so njegovi dohodki ostali slejkoprej pičli in nezadostni. Kar velja za žito, velja več ali manj tudi za druge najnujnejše življenske potrebščine. Pri sladkorju ista negotovost, isto izrabljanje konjunktore po špekulantih. Zakaj omenjamo vse to? Da povzdignemo še enkrat svoj glas, da protestiramo?? O ne! Kakor je potrebno, da vse te krivične pojave, ki nam znova žarko objasnjujejo grde metode današnjega kapitalističnega gospodarstva, ki mu je dnevna špekulacija načelo in podlaga, primerno pribijemo, vendar je vse bolj potrebno osvežiti našim konzumentom zavest, da je uspešna rešitev le v združni organizaciji. Boj proti ljudskim pijavkam se ne more voditi potom protestnih shodov in resolucij ter platoničnih intervencij pri vladi, ki je navadno le orodje v rokah tistih gospodarskih in trgovskih krogov, proti katerim so naše akcije naperjene — temveč v prvi vrsti potom lastnih gospodarskih organizacij, to je potom delavskih konzumnih zadrug, ki so baš za to tukaj, da ščitijo konzumenta pred odiralci in špekulanti. Zadevne delavske mase v drugih naprednejših državah so to že davno razumele ter vse svoje prizadevanje združile v smeri ojačenja odnosno ustanavljanja lastnih nakupnih in prodajalnih zadrug, ki ne delajo na špekulacijo, ki ne služijo posameznikom, marveč celoti.

Ali se slovensko delavstvo te svoje naloge zaveda? Zdi se nam, da ne.

Baš pri nas praznuje privatna špekulacija najhujše orgije, ker so vladne mere proti njej tako slabe, da se vobče niti ne upoštevajo. Kaj tedaj storiti? — Čakati in čakati? Ne! Treba poseči po samopomoči, to se pravi poprijeti se svojih zadrug, stopiti vanje, pri njih nakupovati vse svoje potrebščine, omogočiti jim, da do kraja izvedejo svojo socialno nalogo. Le tako bomo ubili špekulacijo ter normalizirali gospodarsko življenje. Konzumenti vkup; v zadrugi je vaša rešitev!

Mizarji in pleskanje pohištva.

Na vprašanje neke zadruge je Trgovska in obrtniška zbornica dala sledečo izjavo o obsegu obrtnih pravic mizarjev:

Mizarski mojster sme na pohištvu, v kolikor ga sam izdela, radi dovršitve izdelka na podlagi določb § 37. obrtnega reda opraviti tudi pleskarska in ličarska dela, le pri stavbnem pohištvu je mizar omejen na tako zvano grundiranje, to je na prvo prevleko, ki naj čuva izdelek pred neugodnimi vremenskimi vplivi. Drugih pleskarskih, odnosno ličarskih del pa ne sme opravljati, temveč je za ta dela upravičen izključno le pleskarski in ličarski obrtnik.

Nov izum.

Kakor dnevni listi poročajo, je mizarski mojster A. Čufer na Jesenicah izumil in patentiral popolnoma novo okovje za postelje. Pravijo listi, da je to okovje zelo pripravno, se da hitro namontirati in da je močno in trpežno. Velika prednost tega okovja je baje tudi ta, da ne pušča nobenega prostora za obligatni mrčes. G. Čufer, ki je trgovec, posestnik, gostilničar, fotograf in mizarski mojster, se je lotil še kovinske stroke. Za izdelovanje svojega patentiranega okovja je namreč uredil posebno delavnico.

Predno se bo mogoče izreči pohvalno o Čuferjevem izumu, bo treba počakati sodbe praktičnih pohištvenih mizarjev.

Doklade.

Vprašanje doklad pri delu na stavbah, na takozvani montaži, in pri delu izven delavnice sploh, je igralo od nekdaj važno vlogo. Da so mizarji to vprašanje od nekdaj smatrali za važno, nam dokazuje najbolj dejstvo, da v Ljubljani na primer še ni bilo nobene mezdne razprave, pri kateri bi se ne bilo ventiliralo tudi vprašanje doklad pri delu izven delavnice. To je tudi razumljivo, kajti svoj normalni zaslužek, kateri je itak globoko pod mero potrebe, rabi mizar doma za svoje domače gospodarstvo. Od njega ne more in ne sme pri delu izven delavnice porabiti niti ficka. In če bi to storil, bi to zanj pomenilo katastrofo njegovega domačega gospodarstva. Kakor hitro je kdo poslan na stavbo ali na delo izven delavnice in je ta stavba ali delo tako oddaljeno, da ne more hoditi domov, se domače gospodarstvo mizarskega pomočnika razdeli na dva dela, kar izražamo z besedami, da mora na dva kraja živeti. V tem momentu pa tudi potrebuje dvojnih dohodkov. Na stavbo poslani mizar mora torej za svojo osebo imeti posebne dohodke v obliki doklad. Ali v tem slučaju morda zadostujejo manjše doklade, kakor je sicer njegova normalna plača? Ne! Doklada mora biti vsaj tako visoka, kakor je normalna plača. Na stavbo poslani mizar se mora preživljati večinoma po gostilnah, kar jasno pove, da svojo doklado, in če je ta doklada prav sto procentna, prav lahko potroši. Še previden in skromen mora biti, ker bi mu drugače ne zadostovala. Da se pri delu izven delavnice dražje živi kakor doma, to ve vsakdo, kdor je tako delo že opravljal. Tudi delodajalci to vedo. So pa tudi še druge stvari, ki na stavbi povzročajo večjo porabo, obleka in obutev na stavbi veliko več trpi, kakor v delavnici, misliti je torej treba na nadomestilo itd. Kdor bi trdil, da na stavbi izhaja tudi z manjšo, kakor stoprocentno doklado, ta se laže samemu sebi in drugim, goljufa samega sebe, osobito svoj želoдец, ker strada. In če si je kdo za časa dela na stavbi slučajno kak dinar prihranil, si ga ni prihranil, temveč pristradal — pristradal na račun in na škodo svojega zdravja.

Žal, da se v zadnjem času v mnogih slučajih opaža, da so ljubljanski mizarji na važnost zadostno visokih doklad pri delu na stavbah pozabili. Dogajajo se slučajji, da nastane v ti ali oni delavnici med mizarji celo pravcata tekma, kdo izmed njih pojde na stavbo. Nihče ne vpraša, če bo tudi doklade dobil, še manj pa vpraša, kakšna bo ta doklada. Razume se, da vsak delodajalec to „čudno“ medsebojno tekmo mizarjev temeljito iskoristi in da naknadno odmeri take doklade, kakršne on hoče, in ne take, ki bi odgovarjale na stavbno delo poslanemu mizarju. Mnogi ljubljanski mizarji so postali tako „pametni“, da na stavbah delajo nadure — brez zakonito določenih 50 %! Tudi ob nedeljah se dela brez posebne 100 % odškodnine! Morda se vse to dogaja v večjo čast in slavo božjo in pa zato, da delodajalec pride cenejše do njegove montaže. Prav „lepo“ se je začelo, to se mora reči. Iz montaže vračajoči se mizarji sicer tarnajo, da so doklade bile premajhne; bojimo pa se, da bodo sčasoma še manjše, če pojde tako naprej. Eno pa je gotovo; če se ne bodo spametovali mizarji in ne bodo prenehali ponujati se na stavbe eden čez drugega, ter ne bodo zahtevali, kar jim na dokladah gre, kadar jih delodajalec pošlje na montažo, tedaj se bodo sigurno spametovali delodajalci ter bodo doklade toliko časa reducirali, da od njih sploh ne bo nič več ostalo. Torej, sodrugi, če hočete po vsej sili postati svojimi lastnimi grobokopi, tedaj nadaljujte započeto „plemenito“ konkurenco in se vsiljujte na stavbe, za doklade pa nikar ne povprašujte; za posledice si pa odgovarjajte sami.

Eden, ki to opazuje.

Gradba in popraviljanje mlinov in žag.

Trgovska in obrtniška zbornica se je v eni zadnjih sej obrtnega odseka ponovno pečala z vprašanjem, kakšen obrtnopravni značaj ima gradba in popraviljanje mlinov in žag. Dasi se ta panoga ne nahaja izrecno našeta med rokodelskimi obrti, vendar je za izvrševanje teh poslov potrebna precejšnja izurjenost, ker gre za lesene in večkrat tudi železne konstrukcije in dela, ki bi se lahko uvrstila v mizarstvo, tesarstvo pa tudi strojnoključavničarsko stroko.

Nekatere prejšnje avstrijske zbornice so se tozadevno izjavile in zavzele stališče, da gre za prost obrt, da bi pa na vsak način kazalo, da se ta obrt uvrsti med rokodelske.

Na podlagi zaslišanja nekaterih v poštev prihajajočih zadrug in strokovnjakov je ljubljanska zbornica prišla končno do sklepa, da je gradba in popraviljanje mlinov in žag smatrati za prost obrt. Svojo tozadevno izjavo je utemeljila približno sledeče:

Zadruga mizarjev smatrajo gradbo mlinov v veliki meri za mizarstvo opravilo ter utemeljujejo to stališče z dejstvom, da večji mlini iščejo za popravila v obratu vedno mizarске pomočnike. Na drugi strani pa zadruga priznavajo, da se sedaj le malokateri mizarji bavijo s tem specialnim poslom, vsled česar so same mnenja, da se obrt lahko še nadalje smatra za prosto obrt. Zadruga tesarskih mojstrov za Slovenijo pa smatra gradnjo mlinov za tesarsko delo ter zahteva, da se slednja proglasi za opravilo tesarskega obrta.

Obrt gradnje mlinov kot samostojen obrt je v Sloveniji skoro popolnoma nerazvit ter se je ohranil samo ponekod s tem, da se je za izvrševanje obrta potrebna usposobljenost podedovala od očeta na sina. Ker pri nas ni priložnosti za strokovno naobrazbo v tem, obrtu, ker se niti mizarji niti tesarji navadno ne bavijo z njim bi ga bilo po mnenju zbornice smatrati zaenkrat še za prost obrt.

Socialna politika.

Obsevanje s kremensko svetilko. Okrožni urad za varovanje delavcev je v svojem ambulatoriju Gradišče št. 2 priredil štacijo za obsevanje s kremensko svetilko. Obsevanje se vrši vsak delavnik od pol 11. do 12. in sicer ob ponedeljkih, sredah in petkih za moške, ob torkih, četrkih in sobotah za ženske člane in svoje. Obsevanje je zlasti uspešno pri rahitčnih obolenjih (angleški udnici otrok), kirurški tuberkulozi (jetiki kosti, sklepov, žlez, kože) in skrofulozi. Člani in svojci, ki žele biti deležni tega zdravljenja, se imajo zglasiti pri pristojnem uradovem zdravniku.

Razno.

V Avstriji so kovinarji napovedali generalno stavko in se jo tudi že dejansko započeli. Gre se za povišanje plač, kar pa organizirani podjetniki vseh panog kovinske stroke trdovratno odklanjajo. Poleg tega ima generalna stavka še neko drugo ozadje. Podjetniške organizacije namreč z vso vehemenco pritiskajo na vlado, da bi zrušila zakoniti osemurni delovni čas. In ker avstrijska klerikalna vlada kaže združenim kapitalistom prijazno lice, kar znači, da je pripravljena ustreči njihovi želji, najbrže ne bo ostalo samo pri sami generalni stavki kovinarjev. Čuje se namreč, da v obrambo osemurnega delovnega časa in da se podpre stavkujoče kovinarje, namerava Stokovna komisija na Dunaju v slučaju potrebe proklamirati splošno stavko vsega avstrijskega delavstva. Vsekakor čaka avstrijski proletarijat borba naravnost gigantičnih razmer. V kolikor poznamo zavest in odločnost avstrijskega proletariata ter njegove strumne organizacije, se nadejamo, da bo zmaga na njegovi strani. Borba za obranitev osemurnega delovnega časa v Avstriji ni le lokalnega avstrijskega pomena, temveč je sila velike važnosti za vso Evropo.

Pripravljajmo se že danes, da v slučaju potrebe naše avstrijske sodruge izdatno podpremo.

Dne 9. septembra leta 1827 je bil rojen svetovno znani ruski pisatelj Leo Tolstoj.

Denarja dosti. Od vseh strani se čujejo pritožbe, da vlada ne plačuje za državo naročenih dobav, da je davčni vijak neznošen, da vlada ne zida poslopja za svoje urade in stanovanjske hiše za državne uradnike, tudi na brezposelne delavce se vlada ne spomni itd. Na vsako zahtevo vlada na kratko odgovarja, da ni denarja. Ako pa si malo ogledamo plače, ki jih gospodje ministri v Jugo-

slaviji vlečejo, pa vidimo, da ima država denarja dovolj. Vsak jugoslovanski minister namreč dobiva letne plače 96.000 dinarjev, kar znaša mesečno 8000 din. Poleg tega prejema po 8100 dinarjev mesečno draginjske doklade. Vsak minister ima na razpolago avtomobil in šoferja, za kar se s porabo bencina, gumija itd. računa trošek najmanj 10.000 dinarjev mesečno. Nadalje prejema vsak minister preko monopolne uprave mesečno 3000 najfinjših cigaret v vrednosti najmanj 3000 dinarjev. Ker so naši ministri tudi poslanci in imajo kot taki 9000 dinarjev mesečnih dijet, znaša skupni dohodek ministra mesečno približno 40.000 dinarjev. Kadar pa gre kak minister na službeno potovanje, ima poleg vsega tega še po 500 dinarjev doklad na dan.

Če računamo, da imamo v Jugoslaviji 17 ministrov, stanejo ti gospodje vsak mesec državo 680.000 dinarjev, kar znaša letno 8.260.000 dinarjev!

Spričo katastrofalne gospodarske krize, beraških delavskih plač, lačnih invalidov, zanemarjenih vojnih vdov in sirot, spričo čez glavo zadolženega državnega uradništva ter do neba kričeče stanovanjske mizerije klerikalnim ministrom niti v sanjah ne pride na misel staviti predlog, da se tako razmetavanje državnega denarja vsaj za tretjino omeji. Javnosti pa hinavsko pripovedujejo, da so zaščitniki revnega delavca in kmeta in da so proti korupciji. Na njihovih delih se te vrste ptičev spozna. Ko so leta 1920 lačni železničarji na Zaloški cesti v Ljubljani demonstrirali za večji kosček kruha, je bil tudi na krmilu klerikalni režim, minister prometa je bil takrat dr. Korošec, in ta režim je dal na gladne demonstrante streljati. Železničarji so še danes lačni, dr. Korošec pa vleče mesečno 40.000 dinarjev. Res zna klerikalna gospoda pomagati, toda sebi.

Inozemski konzulati v Ljubljani. Češkoslovaška: Breg št. 8/I, Belgija: Urad ljubljanskega veleposelnika, Avstrija: Marksov trg (Turjaški trg) št. 4/II, Italija: Zrinjskega trg št. 3/I. Drugih inozemskih konzulatov v Ljubljani ni.

Surovina. Nedavno smo čitali v časopisih sledeče sodno poročilo iz sodne dvorane: Pred okrajnim sodiščem v Ljubljani se je zagovarjal poslovodja tovarne Šinkovec v Grosupljem, ker je oklofutal delavca, ki je hotel zapustiti delo in je zato zahteval delavsko knjižico. Mesto knjižice, je posuroveli, sicer pa za kapitalistične izkoriščevalce jako uporabni poslovodja delavca — oklofutal in osuval. Sodišče je prisodilo surovini 48 ur zapora, izpremenilo pa mu kazni z ozirom na visoki socialni položaj in najbrže z ozirom na izredno naobrazbo v denarno globo. — Tako sodi meščansko sodišče. Vprašamo pa, kako pa more sploh ostati v tovarni taka surovina? Na to vprašanje odgovarjamo: Zato, ker v obratu ni organizacije, ker se delavci ne zavedajo, da so oni tudi ljudje in da bi morala biti stavka celokupnega zaposlenega delavstva edin odgovor na tako surovo postopanje tamošnjega obratovodje. V organizacijo, pa bo skoro minulo veselje in pogum, pretepavati in brcati zdelanega, pa tako slabo plačanega delavca. Delavci se morajo zavedati, da se nahaja v Sloveniji še precej takih poslovođij in obratovodij.

Korrigendum. V 16. številki z dne 15. avgusta 1924 je bilo v članku „Prispevki in podpore“, v katerem je bil tudi označen potek razprave o tem vprašanju na nekem shodu ljubljanskih lesnih delavcev, med drugim tudi zapisano, da je s. Lancoš vsakojako regulacijo prispevkov in podpor odklanjal. Kakor nas s. Lancoš obveščava, se je v dotično poročilo vrinila pomota, ker on proti potrebnemu povišanju nikdar ni bil in tudi to pot proti povišanju prispevkov ni govoril, pač pa da je bil samo proti regulaciji podpor.

Edino

nadomesti in prekosi okus in redilnost mesa v hrani.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.